

nikakva katastra, ali se promene čine sa mnogo manje okopanja. Na kraju napominjem da vlasnici u gore pom. opštinama i danas u većini slučajeva plaćaju porez na zemlju, koju su imali pre provođenja komasacije, odnosno pre Svetskog rata. Novom izmerom ovako loše stanje dovest će se u svakom pogledu u dobro i ispravno stanje. Planovi za sva naselja izrađeni su u 1:1.000, a ostalo u razmeri 1:2.500 i sve u koliko je završeno izvedeno je sa najpodesnijim instrumentima i sa tačnošću koja bi mogla i sve prečanske gradove zadovoljiti.

Милобан Милобановић, геометар

Проблем омеђавања

Све док нијесу почеле функционисати ново створене Катастарске управе, које су наишле на огромне потешкоће у свом раду, због тога што је премер извршен без омеђавања трајним видним белегама, све дотле на тај недостатак код катастарског премера скретало је пажњу меродавним једино Удружење геометара. Међутим сада, кад је добар део површине премерен, а радови на триангулацији већ су скоро на измаку указује се са свих страна на тај недостатак.

Да би модерни катастарски премер, као најобимнији, по површини коју заузима, а и по значају и вредности технички посао на територији ове државе остао од стварне трајне вредности и да би се у све сврхе за које је намењен могао потпуно, сигурно и за већи број дединаја употребити, поред несумњиво одличне основице у стабилизацији нивелманске, триангулационе и полигоне мреже, мора се извршити и омеђавање трајним видним белегама свих парцела на новом премеру, како приватних, тако самоуправних и државних.

Одељење катастра, као установа којој је задатак катастарског премера поверен мора наћи пута и начина, да се и омеђавање, као једна од најважнијих операција катастарског премера изврши, поготово кад је то већ и Законом о кат. земљишта чл. 10. 11. 12. предвиђено. Што су можда прилике и околности политичке и економске природе утицале, те се је до сада премер вршио без омеђавања трајним белегама, т. ј. користио се један изузетак у Закону, да се омеђавање

може вршити и провизорним белегама, то не значи да је то добро, да другачије не може и да се тако и на даље мора наставити. Напротив, мишљења сам, да су се политичке прилике измениле, т. ј. постале су нарочито повољне за решавање овога проблема. Наиме садашњи председник Мин. савета, а и Министар финансија, су људи, који одлично познају значај новог кат. премера, јер су обадвојица пре 1928 г. сарађивали на измени пореског система, где су предвидели и нови кат. премер, пројектовали Закон о кат. земљишта и створили прве финансиске могућности за извођење новог премера у већој размери. Ова два човека имају довољно ауторитета и моћи, да омогуће извођење ове тако важне, до сада изостављене операције код новог кат. премера.

Економске прилике па су се измениле у толико, што сада постоји један новчани завод — Привилегована аграрна банка — која би се могла у ту сврху ангажовати, т. ј. да даде краткорочне зајмове (н. пр. на 5 година свима Општинама на територији предратне Србије и Црне горе), који би се искључиво имао употребити за куповину потребне количине цемента у пределима где на лицу места нема довољно камена, или би се употребило за тесање камених белега, тамо где овога има на лицу места у изобиљу.

Кредит, који би Аграрна банка имала да стави на расположење Општинама изнео би нешто око 45.000.000 динара у случају, ако би приступили омеђавању и у већ премереним срезовима, а ако би премерени део изоставили, та сума не би прешла 25.000.000 дин. До овога приближно предрачуна дошао сам на овај начин: „Нови премер обухвата 147 срезова. Сваки срез има просечно 10 политичких општина. Просечно свака пол. општина нека има по 5000 парцела изузев узиданог дела, који је већ самим тим и омеђен, а на сваку парцелу пада приближно 2.6 међне белеге (до овога коефицијента 2.6 с којим треба множити број парцела, да би се добио број међних белега дошао сам експерименталним путем, јер сам пребројао све парцеле и све преломе на којима би се поставиле трајне видне белеге у једној кат. општини. Свака парцела омеђена са најмање 4 трајне белеге изузев троугаоних). Дакле за сваку пол. општину требало би 13.000 бет. белега дин. $0.10 \times 0.10 \times 0.50$ м. Белеге су одличног квалитета, ако се употреби састав цемента и крупног песка у омеру 1:5 и потребно је за сваку

белегу 3 кг. цемента. Локалне цене цемента су 0.75 дин. просечно, што износи за сваку белегу 2.25 дин. Према томе цемент + 1 m³ чамове даске потребне за калуп за једну полит. општину изнео би 30.000 дин., што би свака општина неосетно амортизовала из своих редовних прихода. Рачунајући интерес 6% и остале административне трошкове ануитет годишње отплате би биле нешто око 7500 дин. за 5 година.

Дакле, цемент једини материјал, који општине морају за новац набавити на целој територији Србије и Црне Горе коштао би 147 (број срезова) × 10 (просеч. број полит. општина) × 30.000 = 44,000.000 дин.

Ако би се изоставило омеђавање већ премерене површине око 2,500.000 ха најгушћег и најнасељенијег дела, може се слободно узети да је непремереног дела, с обзиром на потребни број међних белега, остало још свега нешто више од половине горе добивеног прорачуна. У још осталих непремерених 7,500.000 ха налази се добар део неплодних и ненасељених црногорских кршева, државних шума, општинских утрина, а и приватне парцеле су у већини случајева крупније, него у премереној Мачви и Шу-мадији.

У овом случају Аграрна банка имала би да кредитира још не премерене општине у износу нешто око 23,000.000 дин. и то не одједаред, него у етапама у року од 4 до 6 година.

И ако кат. премер спада у ресор Мин. финансија ову операцију — омеђавање свих парцела трајним белегама није у стању само Мин. финансија ефикасно да спроведе, јер Општинске управе преко којих се та операција може извести не најбоље, али најекономичније, најбрже и најпотпуније не спадају под директну контролу Мин. финансија, него су заправо крајње извршне инстанце Министарства унутрашњих дела. Зато би овај део кат. премера — омеђавање парцела трај. вид. белегама — једино са успехом брзо и јефтино извршили у заједничкој кооперацији Мин. финансија са Мин. унутрашњих дела уз финансиску помоћ Привилег. аграрне банке.

Покушаћу у кратким цртама да прикажем какву улогу у целом томе послу би имале поједине од ових трију институција.

1. Министарство финансија.

Односно Одељење катастра и држ. добара прибавило би од пореских управа, на територији где још није вршен кат. премер, тачан број парцела у свим подручним им општинама за сваку понаособ, како би се на основу овог броја могао створити приближан прорачун т.ј. колики је број међних белега потребан којој општини. Затим, податке о месним ценама цемента или за тесање камена, ако овога има у довољној количини. Из срезова где је премер завршен исти податци добили би се од Кат. управа, наравно много тачније, јер би ови напросто избројали за сваку општину све главне углове парцела.

Кад Одељење катастра буде располагало са овим податцима моћи ће лако створити приближан предрачун и коштање потребне количине цемента за сваку општину засебно. Међутим, песак, воду, превозна средства овог материјала до места на коме ће се правити белеге, радна снага око истих, копање рупа у угловима парцела, разношење бет. белега и постављање, све то ће општина кулуком сама извршити.

Створивши тако предрачун коштања за сваку општину доставља исти Аграрној банци. Истовремено доставља Министарству унутрашњих дела број међних белега, који свака општина мора израдити, а општинама директно доставља упутства како се цела операција има извршити.

Ако би се вршило омеђавање и у срезовима где је премер завршен надзор и упуте на лицу места вршили би шефови катаст. управа директно. Контролу да ли су међне белеге добро постављене извршили би на тај начин, што би у свакој Кат. општини са неколико полигоних тачака инструментом извршили контролу околних белега. Нема бојазни да ће бити много грешака, пошто је премер недавно завршен, а и сами сопственици с комшијама ће се побринути, да трајне међне белеге заузму исто место, где су раније, за време премера стајале провизорне.

Где је пак премер у раду, тамо би контролу и упутства на терену од стране Мин. финансија вршили геометри који врше премер.

За контролу и надзор свих радова око омеђавања трајн. белегама у крајевима где се још није почело са премером требало би при Одељењу створити један посебни одсек за омеђавање од 10—15 геометара. Финансиски издатци

за ових 10—15 геометара исплатили би се већ код самог премера, јер би се много лакше и брже мерило у омеђеним крајевима.

2. Улога Министарства унутрашњих дела.

Прво што би ово министарство требало да уради јесте, да у заједници са Мин. финансија пропише Уредбу на основу чл. 10, 11 и 12 Закона о кат. земљишта у којој би се тачно предвидело на који начин општинске управе имаду ову целу ствар да изведу, начин финансирања радова око омеђавања, начин отплате дуга из редовних општинских буџета ит.д. Ова би Уредба имала да буде таква, да би на основу исте Аграрна банка стекла пуно поверење, да ће сигурно доћи до новаца, које ће позајмити општинама. Затим би Мин. унутрашњих дела одредило општинским управама (према достави Мин. финансија) тачан термин до кад се исти посао има свршити и строгим мерама, казнама и осталим средствима, које Мин. унутр. дела стоје на расположењу присили општ. управе, да тај задатак на време сврше. Општинске управе за овај посао поред мало притиска одозго и мало добре воље могу овај задатак без потешкоћа завршити, јер су у току задњих 10 година јако растерећене. Не врше више наплату државне порезе, а скоро све судске функције, којима су били оптерећени прешле су на ново основане Среске судове.

3. Привилегована аграрна банка.

Отворила би кредит општинама за које би гарантовала држава свакој понаособ у висини коју би доставило Мин. финансија у виду краткорочних зајмова од 5 до 10 година.

Пошто је катастарски премер у тесној вези са подизањем аграрне привреде, то је и дужност и искључиво право овога у ту сврху основаног новчаног завода, да извођење радова ове врсте, као што је омеђавање поседа трајним белегама финансирањем омогући.

Означену своту од Мин. финансија би Аграр. банка директно достављала појединим општинама са већ прорачунатим ануитетом за амортизацију, које би суме имале општине у назначеном року из својих редовних буџета враћати Агр. банци.

Узимајући у обзир данашње ниске цене аграрних производа, те према томе и платежну немоћ земљорадника, не може се ни замислити омеђавање поседа трајним белегама о

трошку самих сопственика, а да им се не отворе у ту сврху потребни јефтини кредити. Вршењем овога посла баш на овај начин, т.ј. ако га изводи у својој режији општина као колектив, а не сваки појединац засе, најекономичнији је и најсношљивији, а заправо и једино могућ за оних 70% ситних сопственика, које ма каквим мерама присиљавали, не би могли натерати, да од свога и онако већ несношљиво ниског животног стандарда још нешто одвоје за бетонске белеге, да би њима ограничили трајно своје ситне парцеле.

На овај начин извођење омеђавања трајним белегама најсношљивије је већ и зато, што највећи део трошкова сnose у виду кулука — богатији у превозним средствима, а сиромашнији у радној снази — најмањи могући део, који изискује овај посао, сnose у новцу, до кога они иначе данас врло тешко долазе. Још нешто. Највећи део трошкова у новцу око омеђавања пао би на имућније земљопоседнике, јер би исти, пошто имају релативно мали број међних белега, будући да имају обично крупне парцеле, поднели далеко веће трошкове, зато што би се отплата дуга вршила из редовног општинског буџета, а овај се разрезаује пропорционално пореској снази сопственика, а не према потребном им броју међних белега.

Аким Миљанић, геометар.

Како би требало организовати омеђавање

У нашем Гласнику све чешће наилазимо на чланке у којима појединци и стручне организације констатују да је неопходно потребно пре детаљног катастарског премера омеђивати парцеле трајним видним белегама. Значи сви осећамо да би катастар земљишта много и много више значио са омеђавањем као што је то Закон о катастру предвидео.

Сад се поставља питање па зашто се не врши омеђавање. Не врши се зато што, ако би се оно извршило као посебна операција пре снимања уз суделовања државних органа коштао би државу великих издатака, а ако би се са преговором чекало док сами земљопоседници изврше омеђа-